

ЗНАЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КЛІНІЧНА ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА» В СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Залюбовська О.І., Зленко В.В., Пірятінська Н.Є.,
Литвиненко М.І., Яворська О.М., Темнікова О.А.*

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Лабораторна медицина на сучасному етапі розвитку охорони здоров'я набуває особливої значущості. Не викликає сумніву, що вона займає провідне місце серед діагностичних служб. За даними ВООЗ, клінічна лабораторна діагностика надає практичній охороні здоров'я близько 80% об'єктивної діагностичної інформації, необхідної для своєчасного прийняття правильного клінічного рішення та контролю за ефективністю проведеної терапії. Діяльність лабораторної служби є невід'ємною частиною стратегії профілактики та боротьби з багатьма захворюваннями на рівні держави [1].

Більшість клініко-лабораторних процедур базується на застосуванні сучасних методів хімічного, фізико-хімічного та молекулярно-біологічного дослідження, що складається у використанні оптичного, імуноферментного, радіоімуного, генетичного та інших видів аналізу, а також методів «сухої» хімії, технологій автоматизованого виконання біохімічних, гематологічних, імунологічних досліджень. Використовувані в клініко-лабораторній практиці методи аналітичних досліджень ґрунтуються на новітніх досягненнях не тільки в галузі біології та медицини, але також хімічного, фізико-хімічного та молекулярно-біологічного аналізу, досягнень інформатики та інженерної техніки.

Залишає бажати кращого обізнаність лікарів-клініцистів в питаннях діагностичного значення та інтерпретації результатів нових методів лабораторної діагностики. І, як результат, до цих пір лікарями призначається велика кількість малоінформативних аналізів. Практикується недешева тактика невиправданого багаторазового дублювання досліджень в різних лікувально-профілактичних закладах, відсутня система наступності досліджень. Сучасний рівень технічної оснащеності лабораторної медицини, велика кількість нової інформації висуває підвищені вимоги так само і до лікарів клініко-діагностичних лабораторій, серед яких і необхідність адекватного діалогу з лікарями клінічних спеціальностей, допомога їм у більш глибокому осмисленні лабораторних даних.

Справа в тому, що програма навчання клінічної лабораторної діагностики в медичних вузах будується за міжкафедральним принципом. Але далеко не завжди представники кафедр клінічних дисциплін приділяють належну увагу лабораторній діагностиці. У підсумку багато випускників не мають повного уявлення про сучасні можливості лабораторної медицини, а значить, і не використовують їх у практичній роботі. Крім того, до моменту вибору спеціалізації студенти не можуть усвідомити всю значимість цієї професії і виявляють до неї слабкий інтерес [2].

Метою цієї роботи було на основі узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду визначити напрямки удосконалення процесу викладання клінічної лабораторної діагностики в медичних вузах.

Матеріал для дослідження: інформація, яка представлена на міжнародних конференціях, присвячених медичній освіті; особистий досвід викладання на кафедрі клінічної лабораторної діагностики Харківського

національного фармацевтичного університету; особистий досвід роботи лікарем клінічної лабораторної діагностики в клініко-діагностичній лабораторії [2–4].

Лікарі-лаборанти давно входять до списку дефіцитних спеціальностей. Це стосується всіх країн пострадянського простору [3-6]. В даний час в лабораторній медицині є дві посади: лікар клінічної лабораторної діагностики та біолог клініко-діагностичної лабораторії. Передбачалося, що біологи в лабораторіях будуть займатися виключно аналітичною роботою. Однак у зв'язку з малим притоком професійних кадрів з вищою медичною освітою зараз більше 60% посад у сфері клінічної лабораторної діагностики зайняті співробітниками, які мають непрофільну вищу освіту. І їх діалог з лікарями-клініцистами з питань клінічної діагностики представляє зрозумілі труднощі, а це ускладнює процес надання повноцінної медичної допомоги пацієнтам. При анкетуванні та тестуванні на курсах тематичного удосконалення «Клінічна лабораторна діагностика» виявлено, що рівень професійних знань слухачів залежить від освіти та стажу роботи за спеціальністю [3]. Якщо стаж роботи в клінічній лабораторній діагностиці у слухача з медичною освітою не перевищує одного року, то рівень професійної підготовки його за результатами тесту не відрізняється від такого у фахівця з біологічною освітою, що має середньоспеціальну освіту, і є при цьому вкрай низьким. Ще більш низький відсоток правильних відповідей у тестах дають біологи, які не мають середньої медичної освіти. Протягом п'яти років роботи в лабораторії ця тенденція зберігається. Пізніше відзначається поступове вирівнювання рівня професійної підготовки біологів, що мають середньоспеціальну освіту, і біологів, такого не мають. При цьому фахівці з медичною освітою показують більш високі результати.

Все це диктує необхідність створення нових підходів до викладання предмету «Клінічна лабораторна діагностика» для студентів-медиків. З вересня 2014 року в ХНМУ була створена кафедра клінічної лабораторної діагностики. На кафедрі проводиться підготовка за напрямками: освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр», «Магістр» та інтернатура зі спеціальності «Клінічна лабораторна діагностика». Також читається профільний предмет «Клінічна біохімія» і безліч циклів для студентів різних факультетів. В оцінюванні знань студентів обов'язковим є ситуаційні задачі, що вимагають розуміння отриманого матеріалу і можливість його використання для вирішення медичних проблем [7]. Велика роль відводиться самостійній роботі, головною метою якої є формування у студентів пізнавального інтересу. В процесі самостійного виконання завдань теоретичного та практичного характеру студенти опановують методикою роботи, у них формуються необхідні пізнавальні та спеціальні навички та вміння.

Кафедра тісно співпрацює з базами-клініками та науково-дослідними інститутами, що дозволяє студентам придбати навички практичної роботи в клінічній лабораторії. Викладачі кафедри є практикуючими лікарями-лаборантами. Все це дозволяє майбутнім лікарям не тільки отримати теоретичні знання, а й використовувати їх в практичній діяльності.

Доцільно введення предмета «Клінічна лабораторна діагностика» як окремої дисципліни для студентів усіх факультетів з розробкою окремих для кожного факультету методичних рекомендацій для підвищення ефективності навчання.

Література

1. Материалы доклада ВОЗ о состоянии здравоохранения в Европе 2009 г. «Здоровье и системы здравоохранения» // Менеджер здравоохранения. – 2010. – № 10. – С. 15 – 17.
2. Матеріали VIII Українського біохімічного з'їзда // Укр. біохім журн., 2002, Т. 74, № 4а (додаток 1). – С. 196 – 207.
3. Медицинская биохимия и клиническая лабораторная диагностика в аспекте модернизации системы научных исследований / Материалы всероссийской научно-практической конференции биохимиков и специалистов по лабораторной медицине. – Омск, 2011. – 317 с.
4. IV Общероссийская конф. с международ. участием «Медицинское образование – 2013» / Сборник тезисов конф. – М.: Из-во Первого Московского гос. мед. у-та им. И.М. Сеченова, 2013. – 607 с.
5. Бейсембаева Ш.А., Шайкенова Л.Б., Исакова А.С. Подготовка кадров для клиничко-диагностических лабораторий / КазНМУ им. Асфендиярова, Алматы. – 2014.
6. Камышников В.С. Лабораторная медицина за рубежом: подготовка и клиничко-лабораторная деятельность специалистов с медицинским и немедицинским образованием / В.С. Камышников // Медицинские новости. – 2011. – № 3.- С. 55 – 61.
7. Burdett K. Problem-based-learning in a medical course // The FEBS Journal.-2004. – V. 271, S.1 – P. 242.

РОЛЬ КОЄВОЇ КИСЛОТИ У БЛОКУВАННІ ПІГМЕНТАЦІЇ ШКІРИ

Кравченко І.В., Желєзнякова Т.В., Шаталова О.М.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Порушення пігментації шкіри є актуальною проблемою, з якою стикається безліч людей, при цьому асортимент косметичних засобів, що впливають на пігментацію, обмежений дорогими імпортними засобами. Найбільш популярними компонентами відбілюючих засобів є гідрохінон, арбутин і коєва кислота. Препаратів, які містять коєву кислоту і виробляються в Україні, немає у вільному продажу. Є лише препарати, виготовлені, в основному, в Ізраїлі та коєва кислота українського виробництва як інгредієнт для косметичних засобів.

Мета представленої дослідження вивчити вплив засоба від пігментації «Леккер», основною діючою речовиною якого є коєва кислота, на УФ-індуковану пігментацію людини в порівнянні з іншими відбілюючими засобами, до складу яких входить гідрохінон і арбутин.

Були проведені дослідження за участю добровольців чоловічої і жіночої статі. У ході дослідження на тестовану ділянку шкіри добровольця (середня частина лівого плеча) наклеювали пластир з отворами діаметром 12 мм, через які шкіру протягом 5 хвилин опромінювали ультрафіолетом протягом трьох днів поспіль. Інтенсивність випромінювання вимірювали за допомогою цифрового вимірювача інтенсивності ультрафіолетового випромінювання. Визначали ступінь пігментації тестованої ділянки шкіри за допомогою порівняльної колориметрії (у вигляді паперових тест-смужок). У ході експерименту досліджувані області фотографували кожен раз, коли оцінювали стан шкіри, порівнюючи при цьому значення з контролем (необробленою ділянкою, а також ділянками, обробленими засобами порівняння арбутином і